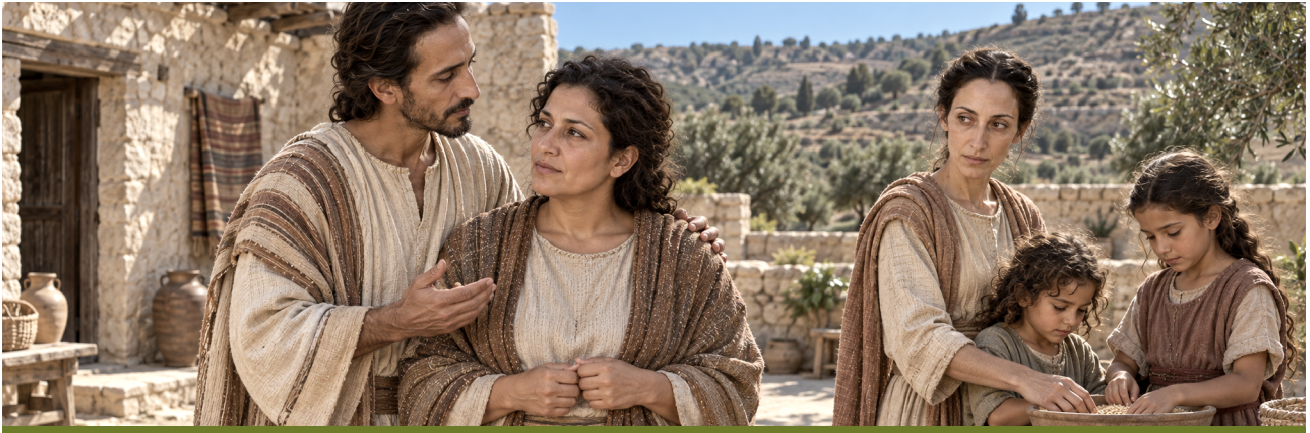

1 SAMUEL

1-2

Hanna's gebed en Samuels toewijding
aan God tegenover het wangedrag van
Eli's zonen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-samuel/1-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Elkana en de achtergrond van polygamie	5 min	4
2	Onvruchtbaarheid en rivaliteit in het huwelijk	3 min	6
3	Polygamie als bescherming voor weduwen	3 min	7
4	Eli als hogepriester en richter in Silo	2 min	9
5	Peninna treitert Hanna om haar onvruchtbaarheid	3 min	10
6	Hanna belooft haar zoon aan de HEERE	2 min	12
7	God hoort ook stille gebeden	2 min	13
8	Eli zegent Hanna en zij vindt vrede	2 min	14
9	Samuels geboorte en Elkana's steun aan de gelofte	3 min	16
10	Gods hand op het kind van vrome ouders	2 min	18
11	Een jong kind afstaan voor Gods dienst	4 min	19
12	Hanna brengt Samuel bij Eli	2 min	21
13	Hanna's lofzang op de omkeer die God brengt	5 min	22
14	God draagt de grondvesten van de aarde	4 min	25

15	Hanna's profetie over Gods gezalfde koning	3 min	27
16	Samuel dient, Eli's zonen misbruiken de offers	3 min	29
17	Voorgangers kunnen mensen van God afstoten	3 min	31
18	Samuel groeit op en Hanna krijgt meer kinderen	2 min	32
19	De wandaden van Eli's zonen en hun verharding	2 min	34
20	Eli had zijn zonen uit hun ambt moeten zetten	2 min	35
21	God eren weegt zwaarder dan afkomst	3 min	37
22	Het oordeel over Eli's huis en zijn opvolger	4 min	38
	Om verder te lezen		41

1

Elkana en de achtergrond van polygamie

Als we bij het boek 1 Samuel komen, nadat we net het boek Richteren hebben doorgenomen, is dat in zekere zin een opluchting. Niet alles daarin is goed, maar niets daarin is zo erg als veel van de dingen in het boek Richteren, vooral die we aan het einde tegenkomen. Want die verhalen zijn echt weerzinwekkend en deprimerend. Dit lijkt wat meer op het verhaal van Ruth. Er komen enkele goede mensen in voor en er gebeuren enkele positieve dingen, vooral de geboorte van Samuel. Hij staat in de eerste hoofdstukken centraal en is natuurlijk de hoofdpersoon in het boek 1 Samuel.

Als je naar het eerste hoofdstuk van dit boek kijkt, lezen we:

Er was een man uit Ramathaïm-Zofim, uit het bergland van Efraïm, en zijn naam was Elkana, een zoon van Jeroham, de zoon van Elihu, de zoon van Tochu, de zoon van Zuf, een Efrathiet. En hij had twee vrouwen. De naam van de ene was Hanna en de naam van de andere Peninna. Nu had Peninna kinderen, maar Hanna had geen kinderen.

1 SAMUEL 1:1-2

Deze man wordt duidelijk beschouwd als een goed mens uit die tijd, en toch zien we dat hij twee vrouwen heeft. Dit is iets waar we af en toe bij moeten stilstaan wanneer we het in de Schrift tegenkomen, omdat het zo indruist tegen wat wij als normaal, moreel en rechtvaardig gedrag beschouwen. Tegenwoordig beschouwen we polygamie beslist als een zonde. Daarom vinden we het vreemd om te zien dat mensen als Abraham en Jakob, deze man Elkana en anderen, David, meerdere vrouwen hadden. De vraag is: waarom wordt dit toegestaan?

Persoonlijk denk ik dat God geen behagen had in polygamie, maar dat Hij geen enkele wet had gegeven om het te verbieden, om de eenvoudige reden dat het voor sommige mensen een goed doel diende. Om te beginnen waren er veel momenten waarop het aantal mannen onder de bevolking door oorlog aanzienlijk afnam. Wanneer tienduizenden mannen in de oorlog werden gedood, bleven veel vrouwen als weduwe achter, of waren er veel jonge vrouwen die nog niet getrouwd waren en voor wie er geen mogelijke echtgenoten meer waren.

In onze samenleving zou dat als verdrietig worden beschouwd, maar niet als tragisch. Vrouwen in onze samenleving kunnen zonder een man, zoals een vis zonder een fiets kan. Dat konden ze toen niet. Een vrouw kon niet echt in haar eigen levensonderhoud voorzien als ze geen man had. Ze moest zo ongeveer door haar vader onderhouden worden, maar waarschijnlijk zou ze hem overleven. Dus kon ze op een dag als bedelares eindigen, of kon een jongere vrouw ertoe komen zichzelf te prostitueren om in haar levensonderhoud te voorzien. Er stonden in die samenleving niet veel eerbare beroepen voor vrouwen open.

Vrouwen waren er heel sterk van afhankelijk dat mannen voor hen zorgden en, meer nog, dat ze hun kinderen gaven. In die samenleving vonden vrouwen veel meer voldoening en betekenis in hun leven door kinderen te hebben om groot te brengen dan in onze eigen samenleving. Al geldt dit ook in onze tijd nog tot op zekere hoogte. Dat is werkelijk waar het lichaam van de vrouw duidelijk voor ontworpen is. Het betekent niet dat iedere vrouw kinderen moet krijgen. Maar toen God de man maakte, besloot Hij dat het nodig was dat de man een partner had. Toen Hij een vrouw maakte, maakte Hij een soortgelijk wezen. Niet zo soortgelijk als we soms wel zouden wensen, maar toch behoorlijk soortgelijk. Dezelfde soort.

De verschillen tussen de man en de vrouw die geschapen werden, lagen allemaal op het gebied van de voortplanting, naast de psychologische verschillen. Afgezien van de psychologische verschillen hadden de lichamelijke verschillen te maken met het baren en verzorgen van kinderen. Het is duidelijk dat God vrouwen heeft gemaakt met de heel belangrijke taak om kinderen groot te brengen en te baren. Als er geen echtgenoten voor de vrouwen beschikbaar waren, zouden vrouwen uiteraard verstoken blijven van die vervulling, van die voldoening, en ook van financiële ondersteuning.

In oude samenlevingen waren er, wanneer er minder mannen dan vrouwen waren, vooral door oorlog, waarbij de mannen die ten strijde trokken omkwamen, zoveel vrouwen zonder echtgenoot dat het werkelijk in hun voordeel was als een man meer dan één vrouw tot echtgenote nam. En ik denk dat God het ook zo zag. Zo zou zij onderhouden worden en kinderen kunnen baren. Zelfs als er niet genoeg mannen waren voor alle vrouwen, zouden de meeste vrouwen liever een man delen en kinderen van hem krijgen dan kinderloos blijven en een oude weduwe zijn zonder kinderen.

2

Onvruchtbaarheid en rivaliteit in het huwelijk

We zien deze denkwijze door de hele Schrift heen. Het was een grote tragedie als een vrouw geen kinderen kon krijgen. Ik geloof dat mannen het vaak financieel moeilijk zouden vinden om meer dan één gezin groot te brengen, tenzij ze heel rijk waren, zoals koning David. Salomo had geld genoeg. Het maakte niet uit hoeveel vrouwen hij nam, want hij kon het betalen. De gemiddelde arbeider, de gemiddelde boer, kon het zich niet echt veroorloven om meer dan één gezin te onderhouden en zou doorgaans niet meer dan één vrouw nemen, tenzij zijn eerste vrouw onvruchtbaar was.

De enige reden waarom Abraham tijdens Sara's leven ooit meer dan één vrouw had, was dat Sara onvruchtbaar was. Daarom vonden zowel Sara als hij het goed dat hij gemeenschap zou hebben met Hagar en een kind zou krijgen. Anders zouden ze, naar hun idee, geen kinderen krijgen, en dat was niet aanvaardbaar. Dus zelfs Sara vond het goed dat Abraham gemeenschap had met Hagar, zodat dit gezin niet kinderloos zou blijven. In dit geval was Hagar een slavin, en daarom zou haar zoon aan Sara worden toegerekend, omdat Sara de eigenares van de slavin was. Het was alsof Sara een kind kreeg via de baarmoeder van haar dienaress, een soort draagmoederschap. Maar dat hield natuurlijk in dat Abraham Hagar als bijvrouw nam. En dat was voor Sara niet zo aanstootgevend als het tegenwoordig voor een moderne vrouw zou zijn. Want het sprak gewoon vanzelf: Sara kan geen kinderen krijgen; iemand moet ze krijgen. Een man kan niet kinderloos blijven.

Hetzelfde gold voor Jakob. Jakob had twee vrouwen omdat hij door zijn schoonvader was bedrogen. Maar de twee bijvrouwen die hem kinderen baarden, zouden er nooit bij betrokken zijn geraakt, en hij zou nooit iets met hen hebben gehad, als zijn vrouwen geen moeite hadden gehad om zwanger te worden. Omdat Rachel onvruchtbaar was, gaf ze Jakob haar bijvrouw. Toen Lea geen kinderen meer baarde, gaf ze Jakob haar bijvrouw. Dus het nemen van meer vrouwen had meestal te maken met de onvruchtbaarheid van een eerste vrouw. Om niet zonder kinderen te blijven, moest een man dan meer vrouwen nemen.

Het pakte nooit goed uit. Er was in de Bijbel nooit een moment waarop een polygaam huwelijk of een polygaam gezin gelukkig was. Misschien was er in sommige opzichten een beetje geluk, maar niet dankzij de huwelijken. De vrouwen waren bijna altijd elkaars rivalen en bezorgden de mannen problemen. Vaak stonden de kinderen van verschillende vrouwen vijandig tegenover elkaar, zoals bij David of zelfs bij Jakob. Dus de Bijbel stelt deze hele kwestie van polygamie niet rooskleurig voor. Maar het was een instelling die God niet verbood, omdat die daadwerkelijk voorzag in de behoeften van weduwen en wezen. Zo kregen vrouwen een man wanneer er niet genoeg mannen waren voor iedereen.

3

Polygamie als bescherming voor weduwen

We zien die denkwijze terug in een profetie die Jesaja uitspreekt in Jesaja hoofdstuk 4. De hoofdstukindeling is daar niet passend. De hoofdstukgrens had één vers later moeten liggen, want hoofdstuk 4, vers 1 van Jesaja hoort bij hoofdstuk 3. In hoofdstuk 3 spreekt God erover hoeveel mannen van Israël in de strijd gedood zullen worden

wanneer God Zijn oordeel over hen brengt. In hoofdstuk 4, vers 1 wordt diezelfde tijd beschreven, waarin de mannelijke bevolking van Israël sterk wordt uitgedund. Daar staat:

Op die dag zullen zeven vrouwen één man vastgrijpen en zeggen: Ons eigen brood zullen wij eten en met onze eigen kleren zullen wij ons kleden. Laat ons slechts uw naam mogen dragen. Neem onze smaad weg!

JESAJA 4:1

Dit is een geval dat een andere reden voor polygamie laat zien. Deze vrouwen waren niet arm. Hun mannen, die in de strijd waren omgekomen, hadden hun blijkbaar genoeg nagelaten om van te leven. Dus zeggen ze tegen een man: ‘Luister, je hoeft ons niet te onderhouden. We kunnen voor onszelf zorgen, maar trouw gewoon met ons, zodat we niet de schande dragen dat we weduwen zijn.’ Er kleeft in de samenleving een soort stigma aan het weduwe zijn en geen man hebben. Want een vrouw die geen man had, had niemand die haar beschermde tegen bijvoorbeeld onderdrukking en uitbuiting door machtige mannen in de samenleving, die haar misschien haar bezittingen wilden afnemen of iets anders wilden doen. Als er een man in huis was, kon hij weerstand bieden aan de gevaren die het gezin van buitenaf bedreigden. Een vrouw die alleen was, was heel kwetsbaar. Maar hier zien we dat Jesaja een tijd beschrijft waarin zoveel mannen van Israël gedood worden dat zeven vrouwen bereid zijn één man te delen, alleen maar om een echtgenoot te hebben en niet als weduwen zonder man te blijven zitten.

Dat is in wezen wat we in het Oude Testament zien. Hier heeft deze man, Elkana, twee vrouwen, maar één is onvruchtbaar. Er wordt ons niet verteld dat het zo zit, maar ik denk dat we waarschijnlijk kunnen afleiden dat Hanna zijn eerste vrouw was. En misschien was zij aanvankelijk de enige in wie hij belangstelling had, want uit de manier waarop ze met elkaar praten, blijkt duidelijk dat hij van haar houdt. Ze hebben een liefdevolle relatie, zoals Abram en Sara die hadden. Maar Hanna is onvruchtbaar. Dus als we tussen de regels door lezen, heeft hij naar alle waarschijnlijkheid zijn

tweede vrouw genomen, alleen omdat hij iemand nodig had die hem kinderen kon baren en zijn vrouw dat niet kon. Zo komt Peninna erbij als tweede vrouw, en zij krijgt wel kinderen, terwijl Hanna die niet krijgt.

4

Eli als hogepriester en richter in Silo

Nu vers 3:

Deze man ging van jaar tot jaar zijn stad uit om zich in Silo voor de HEERE van de legermachten neer te buigen en offers te brengen. Daar waren de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, priesters van de HEERE.

1 SAMUEL 1:3

Eli was op dat moment zowel richter als hogepriester in Silo. We weten niet hoe hij aan de macht is gekomen, want zijn verhaal wordt niet in het boek Richteren verteld, en het boek 1 Samuel begint wanneer hij al in zijn ambt is aangesteld. Hij bekleedt die positie al. We kunnen aannemen dat hij eenvoudigweg hogepriester is geworden doordat hij het ambt erfde. Zo werden mensen hogepriester: hun vader was hogepriester en hun grootvader was hogepriester. Zo word je hogepriester. We weten niet genoeg over Eli om deze dingen te weten, maar volgens mij kunnen we aannemen dat hij hogepriester was op grond van erfopvolging. Als zodanig diende hij een tijdlang als richter. Volgens mij heeft hij 40 jaar als richter gediend, maar het is niet duidelijk of hij dat in een andere periode deed dan sommige van de richters. Over het algemeen neemt men aan dat de periode waarin hij richter was waarschijnlijk een aantal jaren overlapte met die van Simson. Zijn twee zonen zijn ook priesters van de Heere, maar die titel zijn ze zeer onwaardig. Eli zelf was geen volmaakt man, maar hij was een vroom man, en hij was geen slecht man. Zijn zonen waren slechte mannen en de rol van priester zeer onwaardig.

5

Peninna treitert Hanna om haar onvruchtbaarheid

Telkens wanneer het voor Elkana tijd was om een offer te brengen — dat is natuurlijk de man van Hanna — gebeurde het volgende.

Maar aan Hanna gaf hij een speciaal deel, want hij had Hanna lief; maar de HEERE had haar baarmoeder toegesloten.

1 SAMUEL 1:5

Elkana gaf Peninna en al haar zonen en dochters ieder een deel om aan de Heere te offeren. Hanna kreeg een dubbel deel, zoals het staat in de Engelse vertaling die de spreker gebruikt; het Nederlandse citaat hierboven noemt dit ‘een speciaal deel’. Daaruit bleek dat Elkana haar echt voortrok. Zoals ik al zei, zou hij waarschijnlijk nooit met Peninna zijn getrouwd als Hanna niet onvruchtbaar was geweest.

Haar rivale, waarmee Peninna wordt bedoeld,

Haar tegenpartij treiterde haar telkens weer om haar kwaad te maken, omdat de HEERE haar baarmoeder toegesloten had.

1 SAMUEL 1:6

Dit zien we vaak bij de huwelijken in de Bijbel waarin een man meerdere vrouwen heeft. Toen Hagar zwanger werd, begon ze Sara te kwellen. Er ontstond onenigheid tussen die twee vrouwen die er daarvoor niet was. Hoewel Sara ermee had ingestemd dat Abram naar Hagar ging, en Hagar slechts een slavin was, had ze geen reden om zich boven haar meesteres te verheffen. Toch voelde ze zich ineens superieur, omdat zij een baby in zich droeg en Sara niet. Dat zou Hagar in zekere zin aanzien geven. Het was voor haar beschamend om geen baby te hebben. [Vertalersnoot: De Engelse bron heeft hier ‘hem’; de omliggende vergelijking gaat over Sara, die anders dan Hagar geen kind had.]

Hanna schaamde zich er dus voortdurend voor dat ze haar man geen kinderen kon geven. En Peninna buitte de situatie uit, aangezien zij kennelijk behoorlijk vruchtbaar was en zonen en dochters had. Ze liet Hanna nooit vergeten dat Hanna onvruchtbaar was en Peninna niet. Omdat Elkana van Hanna hield, is het goed mogelijk dat hij niet zoveel van Peninna hield. Nogmaals, misschien was ze meer een nuttige tweede baarmoeder in het gezin, en had hij niet dezelfde genegenheid voor haar. Peninna heeft dat misschien gevoeld, en Peninna was misschien jaloers op Hanna omdat haar man van Hanna hield, en Hanna was jaloers omdat Peninna kinderen had.

We lezen eigenlijk niet dat Hanna jaloers was of dat Peninna jaloers was, maar volgens mij is dat meestal wat onenigheid zou veroorzaken tussen twee vrouwen in hetzelfde huishouden. Dus ik neem aan dat er jaloezie speelde. Peninna tergde Hanna voortdurend. Ze treiterde haar, maakte kleine, venijnige opmerkingen over Hanna's onvruchtbaarheid en haalde haar naar beneden. Dat maakte haar dus diep ongelukkig.

En zo ging het jaar op jaar. Zo dikwijls als zij naar het huis van de HEERE ging, treiterde zij haar zo; dan hilde zij en at niet.

1 SAMUEL 1:7

Hanna dus,

Elkana, haar man, zei dan tegen haar: Hanna, waarom huil je, waarom eet je niet, en waarom is je hart verdrietig? Ben ik je niet meer waard dan tien zonen?

1 SAMUEL 1:8

Misschien wist hij niet hoe Peninna haar treiterde. Misschien gebeurde dit in het vrouwenverblijf en had hij het niet opgemerkt. Of misschien was hij gewoon in het algemeen een echtgenoot die weinig opmerkte. We weten het niet. Dat maakt hem nog geen slecht man, maar echtgenoten hebben dit soort dingen vaak totaal niet door. 'Waarom kunnen die vrouwen niet met elkaar overweg?'

6

Hanna belooft haar zoon aan de HEERE

Zij legde een gelofte af; zij zei: HEERE van de legermachten, wanneer U werkelijk de ellende van Uw dienaress aanziet, aan mij denkt en Uw dienaress niet vergeet, maar aan Uw dienaress een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan de HEERE geven, en er zal geen scheermes op zijn hoofd komen.

1 SAMUEL 1:11

Het is interessant dat ze een jongetje wilde. Dat lijkt iets wat ze aan haar man zou willen kunnen geven, zodat ze haar man blij kon maken. Maar hij had kennelijk al volop jongens en meisjes. Ze probeerde niet met Peninna te wedijveren in de zin dat ze meer kinderen wilde hebben dan zij. Ze was niet zoals Rachel en Lea, die in dat opzicht met elkaar wedijverden. Alleen al het feit dat ze onvruchtbaar was, gaf haar volgens mij het gevoel dat God misschien iets tegen haar had. Wanneer God de baarmoeder van een vrouw sloot, dacht men vaak dat dit was omdat zij om de een of andere reden onder Gods afkeuring stond. Dus misschien hoopte ze alleen maar van dat gevoel af te komen dat God niet aan haar kant stond. ‘Geef me alleen maar een zoon; ik zal hem aan U teruggeven. Maar laat me toch niet onvruchtbaar blijven.’

Dus zegt ze:

Ik zal hem aan U toevertrouwen en zijn haar zal nooit worden afgeschoren.

Hij zou dus net als Simson een nazireeër zijn. Dat houdt in dat hij zich ook aan de andere onderdelen van de nazireeërgelofte zou houden. Zowel Simson als Samuel waren dus al vóór hun geboorte nazireeërs. Bij Simson gebod de engel van de HEERE dat hij een nazireeër moest zijn. In dit geval bood Hanna het uit zichzelf aan.

7

God hoort ook stille gebeden

En het gebeurde, toen zij lang bleef bidden voor het aangezicht van de HEERE, dat Eli op haar mond lette. Want Hanna sprak in haar hart; alleen haar lippen bewogen, maar haar stem werd niet gehoord. Daarom hield Eli haar voor dronken.

1 SAMUEL 1:12-13

Ik bid vaak in stilte, en dat heb ik altijd al gedaan, deels gewoon om anderen om me heen niet te storen. Ik heb niet zoveel privacy dat ik me er altijd prettig bij voel om hardop te bidden als anderen om me heen met dingen bezig zijn. Ik weet nog dat ik me toen ik jonger was afvroeg: staat er ergens in de Bijbel dat God stille gebeden kan horen? Want alle gebeden waarover je in de Bijbel leest, lijken hardop te worden uitgesproken. Mensen die in het openbaar bidden, dat is wat je het vaakst in de Schrift tegenkomt.

Deze Schriftplaats hier maakte me duidelijk dat gebeden die niet hardop worden uitgesproken, door God gehoord kunnen worden. Er staat dat ze stil was. Ze maakte geen geluid. Haar mond bewoog, maar er kwam niets uit. Natuurlijk kan God liplezen, dus misschien is het op die manier even goed als een uitgesproken gebed. Maar er staat:

Ze bad in haar hart. En elders staat:

Maar de HEERE zei tegen Samuel: Kijk niet naar zijn uiterlijk en ook niet naar de hoogte van zijn gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.

1 SAMUEL 16:7

God kan lezen wat er in het hart is. Dus in stilte bidden werkt ook. Dit gebed werd verhoord.

Maar omdat ze geen geluid maakte, dacht Eli dat ze dronken was. Nogmaals, in de Bijbel is het ongebruikelijk dat mensen in stilte bidden. Ik weet niet zeker waarom hij juist dat zou denken. Voor zover ik weet, is het niet gebruikelijk dat dronken mensen hun mond bewegen zonder dat er woorden uitkomen. Maar hoe het ook zij, hij had niet door dat ze aan het bidden was. Soms zijn mensen die te dronken worden buitengewoon emotioneel en schokken ze van het snikken, enzovoort. Misschien deed zij dat ook. Om de een of andere reden dacht hij dus dat ze dronken was.

8

Eli zegent Hanna en zij vindt vrede

Dus zei Eli tegen haar:

En Eli zei tegen haar: Hoelang zult u zich nog dronken gedragen?
Ontdoe u van uw wijn.

1 SAMUEL 1:14

Dit betekent dat in elk geval de hogepriester tegen dronkenschap was, wat niet voor hen allemaal gold. Hij was een man die bepaalde beginselen wilde handhaven, vooral onder degenen die bij de tabernakel aanbaden: ze moesten daar niet dronken komen. Natuurlijk misdroegen zijn eigen zonen zich bij de tabernakel, en de Bijbel zegt dat hij schuldig was omdat hij hen niet in toom hield. Maar hij liet niet zomaar alles gebeuren. Als hij dacht dat daar iemand dronken was, wees hij die persoon terecht, zoals hij in dit geval deed.

Maar Hanna antwoordde en zei: Nee, mijn heer, ik ben een diepbedroefde vrouw; ik heb geen wijn of sterkedrank gedronken, maar ik heb mijn ziel uitgestort voor het aangezicht van de HEERE. Houd uw dienaars toch niet voor een verdorven vrouw, want vanwege de veelheid van mijn gedachten en mijn verdriet heb ik tot nu toe gesproken.

1 SAMUEL 1:15-16

Toen antwoordde Eli en zei: Ga in vrede, en de God van Israël zal u geven wat u van Hem gebeden hebt. Zij zei: Laat uw dienares genade vinden in uw ogen. Vervolgens ging de vrouw haars weegs. Zij at weer en haar gezicht stond bij haar niet meer als voorheen.

1 SAMUEL 1:17-18

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling geeft Eli's woorden als een zegenwens weer: moge de God van Israël uw gebed verhoren.] Ze beschouwde een zegen van de hogepriester in dit geval als even goed als een woord van de HEERE. Ze bad dat God haar een zoon zou geven. Ze vertelde de priester niet waarvoor ze gebeden had, maar toen hij beseftte dat ze vol verdriet was, wenste hij haar een zegen toe:

Toen antwoordde Eli en zei: Ga in vrede. Moge de God van Israël u geven wat u van Hem gebeden hebt.

1 SAMUEL 1:17

Ze nam dat aan alsof het al vaststond. Dus was ze niet langer verdrietig en begon ze weer te eten. Ze kwam eroverheen, en ze had gelijk, want God sprak inderdaad door de priester en verhoorde inderdaad haar gebed.

9

Samuels geboorte en Elkana's steun aan de gelofte

Vers 19:

Zij stonden 's morgens vroeg op, bogen zich neer voor het aangezicht van de HEERE, keerden terug en kwamen aan bij hun huis in Rama. Elkana had gemeenschap met zijn vrouw Hanna, en de HEERE dacht aan haar. Het gebeurde na verloop van dagen dat Hanna zwanger werd. Zij baarde een zoon en gaf hem de naam Samuel, want, zei ze, ik heb hem van de HEERE gebeden.

1 SAMUEL 1:19-20

Samuel betekent 'door God gehoord'. Dus besepte ze dat haar gebed door God gehoord was, hoewel ze in stilte had gebeden. De priester kon haar niet horen. Geen mens kon haar horen, maar God kon horen wat er in het hart werd uitgesproken. Dus geeft ze haar kind een naam die aan dat feit herinnert.

Die man Elkana ging met zijn hele gezin op weg om de HEERE het jaarlijkse offer en ook zijn gelofte offer te brengen. Hanna ging echter niet mee maar zei tegen haar man: Als de jongen van de borst af is, zal ik hem brengen, zodat hij voor het aangezicht van de HEERE verschijnt en daar voor eeuwig blijft.

1 SAMUEL 1:21-22

Trouwens, deze gelofte had ze gedaan zonder dat haar man ervan wist. Onder de wet, in het boek Numeri, staat dat als een vrouw of een ongehuwde dochter een gelofte aan de HEERE doet, de man of vader het recht heeft die gelofte ongedaan te maken op de dag dat hij ervan hoort. Maar als hij die niet ongedaan maakt op de dag dat hij ervan hoort, op de dag dat hij ervan op de hoogte raakt, dan moet die bindend zijn. Die wet staat in Numeri hoofdstuk 30. Daar staat over mannen en de geloften van hun

vrouwen, en over vaders en de geloften van hun dochters, dat geloften van vrouwen niet bindend zouden zijn tenzij hun vader of man ermee instemde. Je zou kunnen zeggen: ‘Nou, dat is chauvinistisch.’ Maar daar is eigenlijk een reden voor, want een gelofte had meestal te maken met het bezit van het gezin. Meestal beloofden mensen iets van de bezittingen van het huishouden aan de HEERE te geven. Dat was wat een gelofte gewoonlijk inhield. Omdat de man degene was die het huishouden onderhield en voor zijn vrouw en kinderen zorgde, kon hij een gelofte van zijn vrouw ongedaan maken als die het gezin armer zou maken dan de man bereid was te aanvaarden.

Dit was een gelofte die het gezin iets zou kosten. Want hier was een zoon, tot dusver de enige zoon van deze vrouw van wie Elkana hield, en waarschijnlijk zou hij zijn lievelingszoon worden als hij thuis zou blijven. Maar Hanna had beloofd dat hij niet thuis zou blijven, dat hij God zou gaan dienen, alle dagen van zijn leven. Toen Elkana ervan hoorde, had hij dat ongedaan kunnen maken en kunnen zeggen: ‘Nee, daar ben ik het niet mee eens.’ Maar dat deed hij blijkbaar niet. Hij ging er kennelijk in mee. Hij was bereid Hanna die beslissing te laten nemen, en hij eerbiedigde die voor het aangezicht van de HEERE.

Dus zei ze tegen hem:

Ik ga niet zoals we gewend zijn elk jaar mee zolang het kind nog borstvoeding krijgt. Daarna neem ik hem mee en laten we hem daar achter.

En Elkana zei tegen haar:

En Elkana, haar man, zei tegen haar: Doe wat goed is in jouw ogen; blijf hier totdat hij van de borst af is; moge de HEERE Zijn woord gestand doen. Zo bleef de vrouw thuis en zoogde haar zoon, totdat hij van de borst af was.

1 SAMUEL 1:23

10

Gods hand op het kind van vrome ouders

Het is duidelijk dat zowel Elkana als Hanna vrome mensen waren, als je bedenkt dat we ons hier in de tijd van de richters bevinden. Als je het boek Richteren leest, zie je hoe verdorven veel mensen waren en hoe verward veel mensen waren op godsdienstig gebied. Toch hebben we in diezelfde tijd gezinnen zoals dit. Het is een beetje zoals wanneer je over Ruth en Boaz leest, in die periode. Er waren in die tijd beide soorten mensen, godvrezende en goddeloze. Dit was duidelijk een godvrezend echtpaar, en hij was bereid zijn zoon aan de HEERE af te staan omdat zijn vrouw dat gewenst had.

Dus zei hij:

Laat de Heer gewoon doen wat Hij heeft gezegd.

Ik weet niet wat dat in deze specifieke context betekent, want we weten niet of de HEERE enig woord had gegeven, behalve het woord van Eli dat God haar verzoek zou inwilligen. Maar dat was al gebeurd. Dus ik weet niet zeker aan welk woord hij denkt. Misschien is er meer gezegd dan wij weten. Misschien hadden ze een of ander woord van de HEERE ontvangen dat dit kind niet alleen aan de HEERE gewijd zou worden, maar ook op bepaalde belangrijke manieren van betekenis zou zijn. Het feit dat hij aan de HEERE gewijd was, zou niet garanderen dat hij een belangrijke invloed zou hebben.

Niemand wist dat de tijd van de richters bijna voorbij was en dat er toen iets ingrijpend zou veranderen. Ze leefden gewoon in een tijd zoals die al eeuwenlang had voortgeduurd en die, voor zover zij wisten, op dezelfde manier nog eeuwen zou kunnen voortduren. Misschien waren er niet veel mensen aan de HEERE gewijd, maar er waren in elk geval anderen. De dochter van Jefta was dat. Misschien was zij daar zelfs in dezelfde tijd. Ik weet niet precies hoe de chronologie uitvalt. Waarschijnlijk niet. Jefta leefde waarschijnlijk veel te lang daarvoor.

Maar waar het om gaat, is dat ze het gevoel lijken te hebben dat Gods hand op de een of andere manier op dit kind rustte en dat Hij, hetzij met woorden of door iets te laten doorschemeren, een of andere belofte over hem had gedaan. En dus zei hij:

Moge de Heer doen wat Hij heeft gezegd.

11

Een jong kind afstaan voor Gods dienst

Voordat een kind van de borst af was, verstreken in die samenleving minstens drie jaar, soms langer. Dus ze zou hem daadwerkelijk bij zich hebben tot na het moment waarop hij leerde lopen en praten en ze contact met hem kon hebben. Maar dat is ook een moeilijk moment om een kind af te staan. Er is nooit een goed moment om een kind af te staan. Dit is dus een buitengewone daad van vroomheid: een vrouw die aan haar kind gehecht is geraakt en het heeft gespeend, zou nu zomaar zeggen: 'Goed, ik ga je nu aan de HEERE geven.' Je zou denken dat een kind in zo'n situatie last zou krijgen van verlatingsangst, maar in dit geval was dat niet zo.

Er is in de moderne zending een tijd geweest waarin veel zendingsorganisaties van hun zendelingen eisten dat ze hun kinderen afstonden en naar een internaat stuurden om daar te worden opgevoed. Ik heb verschillende oudere zendelingen gekend uit een eerdere generatie dan de mijne, de generatie van mijn ouders, die hun kinderen daadwerkelijk moesten afstaan terwijl zij als ouders op het zendingsveld gingen dienen. De kinderen moesten naar een zendingsinternaat, samen met de andere zendelingenkinderen. Dat lijkt mij echt verkeerd. Wat heeft het voor zin om naar het zendingsveld te gaan als je je gezin niet mee kunt nemen en onder de mensen voor wie je je inzet een voorbeeld kunt zijn van een godvruchtig gezin? Wat voor voorbeeld geef je hun als je je kinderen wegstuurt en ze niet eens zelf opvoedt? Je geeft geen enkel voorbeeld van godvruchtig ouderschap. Het lijkt gewoon verkeerd. Als gevolg daarvan werden veel zendelingenkinderen boos en werden ze geen christen. Ik heb kinderen gekend die in die situatie waren opgegroeid, en die hun ouders dat gewoon kwalijk namen. Ze namen het God kwalijk, omdat hun ouders God dienden toen ze hen op die manier in de steek lieten.

Maar ik herinner me dat ik in Engeland voor Jeugd met een Opdracht sprak en een jonge vrouw ontmoette die in een zendingsinternaat was opgegroeid. Haar ouders hadden dat gedaan, en zij had God lief en diende God. Dus niet alle mensen die door

hun ouders in de steek worden gelaten, zullen daar noodzakelijkerwijs negatief op reageren. Ik herinner me dat David zei, volgens mij is het Psalm 27:10, als ik me niet vergis:

Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen.

PSALMEN 27:10

Samuel was ongetwijfeld een van die zeldzame kinderen die konden zeggen: ‘Ik ben door mijn ouders in de steek gelaten.’ Niet op een zondige manier, maar als een daad van toewijding aan God. Maar een kind zal daar niet altijd achter staan. Dat is een beslissing van de ouders die hun vroomheid weerspiegelt. De kinderen delen niet altijd de vroomheid van hun ouders, en een kind zou daar wrok over kunnen koesteren. Samuel deed dat niet. Samuel was een van degenen voor wie gold dat, toen zijn vader en moeder hem in de steek lieten, de Heere hem aannam.

Natuurlijk lieten ze hem achter in wat zij als goede handen beschouwden. Helaas zou Eli, de hogepriester, min of meer zijn vervangende vader worden, zijn pleegvader. Eli was niet erg goed in het opvoeden van kinderen. Alle kinderen van Eli waren goddeloos en kwamen verkeerd terecht. Als ik Hanna was en mijn zoontje van drie bij deze man achterliet, naar zijn zonen keek en zei: ‘Zal mijn zoon ook zo worden?’, dan zou dat heel, heel moeilijk zijn om te doen. Maar zoals bleek, sprak God tot Samuel toen hij nog een kind was. Samuel was een echte gelovige en hij ging niet de weg van Eli's zonen, hoewel hij in wezen door dezelfde vader werd opgevoed.

12

Hanna brengt Samuel bij Eli

Dus vers 24:

Daarna, toen hij van de borst af was, nam zij hem met zich mee, met drie jonge stieren, een efa meel en een kruik wijn. Zij bracht hem in het huis van de HEERE in Silo, toen de jongen nog heel jong was.

1 SAMUEL 1:24

Er wordt ons nooit precies verteld hoe oud hij was, maar waarschijnlijk was hij drie of vier. Hij kan vijf of zes zijn geweest, want in die tijd duurde het soms zo lang voordat een kind werd gespeend.

Zij slachtten de stier en brachten de jongen bij Eli. En zij zei: Och, mijn heer, zo waar u zelf leeft, mijn heer, ik ben die vrouw die hier bij u stond om tot de HEERE te bidden. Ik bad om deze jongen, en de HEERE heeft mij gegeven wat ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook voor al de dagen dat hij op aarde is, aan de HEERE overgegeven; hij is van de HEERE gebeden. En hij boog zich daar voor de HEERE neer.

1 SAMUEL 1:25-28

Het is interessant dat ze zegt: ‘aan de Heere uitgeleend’ in plaats van ‘aan de Heere gegeven’. [Vertalersnoot: De Engelse Bijbelvertaling gebruikt hier ‘lent’, ‘uitgeleend’; de lokale HSV heeft in 1 Samuel 1:28 ‘overgegeven’ en ‘gebeden’. De volgende gedachte over terugkrijgen berust op dat Engelse woord.] Misschien had ze een zekere hoop dat ze in het volgende leven weer verenigd zouden worden: ‘Ooit zal ik hem weer bij me hebben.’ Dat is moeilijk te zeggen, want het Oude Testament bevat geen enkele openbaring over het leven na de dood. Maar dat betekent niet dat mensen daar niet op hoopten. Mensen hebben altijd hoop gehad op een leven na de dood, of ze nu een

woord van God hadden of niet. Zelfs heidense samenlevingen die geen openbaring van God hadden, hoopten daarop. Dus misschien dacht ze: ‘Nou, ik zal hem aan de Heere geven zolang hij leeft. Daarna krijg ik hem misschien terug.’ Misschien is dat het soort uitlenen waaraan ze denkt.

13

Hanna's lofzang op de omkeer die God brengt

Dan hoofdstuk 2:

Toen bad Hanna en zei: Mijn hart springt op van vreugde in de HEERE, mijn hoorn is opgeheven in de HEERE; mijn mond is wijd open tegen mijn vijanden, want ik verheug mij in Uw heil.

1 SAMUEL 2:1

Haar gebed is trouwens vrij lang, maar het lijkt op veel punten op wat het Magnificat wordt genoemd, het gebed of de lofprijzing die Maria uitsprak in Lukas hoofdstuk 1 toen ze Elizabet ontmoette. Maria was inmiddels zwanger en ze prijst God. Maria en Hanna hadden heel vergelijkbare gebeden. Er zijn zelfs punten waarop Maria's gebed beelden aan dit gebed lijkt te hebben ontleend.

Dit wordt hier in dichtvorm weergegeven. Ik weet niet hoe dit gedicht is ontstaan. Misschien had Hanna het voor deze gelegenheid gemaakt. Misschien sprak ze vanzelf in dichtvorm doordat ze onder inspiratie sprak. Het kan ook zijn dat ze al deze dingen heeft gezegd, maar niet in dichtvorm, en dat de schrijver haar woorden later in dichtvorm heeft gegoten. Ik denk dat het minstens even waarschijnlijk is dat ze, omdat ze al jaren wist dat ze dit zou doen, dit gedicht had voorbereid om tijdens deze plechtigheid van toewijding tot God te bidden. Want het is geen gewone spreektaal; het is dichtvorm. Het ziet er wel naar uit dat er in zekere zin bewust aan de opbouw en de stijl is gewerkt.

Ze zei:

Mijn hart is blij met Jahweh Of:

in Jahweh.

Het woord 'hoorn' betekent hier gewoon kracht. Door een kind te krijgen is ze sterker geworden, vooral in haar rivaliteit met die andere vrouw, die haar niet langer kon verwijten dat ze onvruchtbaar was. Ze zegt:

Ik lach mijn vijanden uit.

Ongetwijfeld heeft ze hier Peninna op het oog.

Toen bad Hanna en zei: Mijn hart springt op van vreugde in de HEERE, mijn hoorn is opgeheven in de HEERE; mijn mond is wijd open tegen mijn vijanden, want ik verheug mij in Uw heil. Er is niemand zo heilig als de HEERE, want er is niemand buiten U, en er is geen rotssteen als onze God. Spreek toch niet steeds zo bijzonder hoogmoedig, en laat niets hooghartigs uit uw mond gaan; want de HEERE is een al wetend God, en Zijn daden zijn recht.

1 SAMUEL 2:1-3

Dit is ongetwijfeld tot haar rivale gericht.

De boog van de sterken is gebroken, maar zij die struikelden, zijn met kracht omgord. Zij die verzadigd waren, hebben zich om brood verhuurd, maar zij die hongerig waren, zijn het niet meer. Zelfs de onvruchtbare heeft er zeven gebaar, maar zij die veel kinderen had, is verkommerd.

1 SAMUEL 2:4-5

Dit zijn allemaal beeldspraken voor haar situatie en het contrast tussen haar en Peninna, die haar al die tijd had bespot. De manier waarop zij in het gelijk was gesteld, wordt poëtisch verwoord alsof de onvruchtbare zeven kinderen heeft gekregen. Zeven

is gewoon een volmaakt getal, en ze had er natuurlijk geen zeven gekregen. God heeft haar hierna trouwens wel meer kinderen gegeven, maar op dit moment had ze er nog maar één gekregen. Ze zegt:

De vrouw die veel kinderen had, is zwak geworden.

Dit is een contrast tussen haarzelf, nu ze in het gelijk is gesteld, en Peninna.

Ook dit is een contrast:

De bogen van de sterke mannen zijn gebroken. Wie struikelden, hebben nu volop kracht, Peninna had eerder een sterke positie, omdat zij degene was die haar man kinderen had gegeven. Nu wordt Hanna, die daarvoor de zwakkere was, gesterkt. Hetzelfde geldt voor:

Wie genoeg te eten hadden, werken nu voor een stuk brood.

Dat zou Peninna zijn, die veel kinderen had gekregen. Wat kinderen betreft was ze verzadigd. Maar Hanna was onverzadigd geweest, hongerig, smachtend naar kinderen, en nu heeft ze geen honger meer. Op deze manieren beschrijft ze deze ommekeer in poëtische taal.

De HEERE doodt en maakt levend, Hij doet in het graf neerdalen en Hij doet daaruit opkomen.

1 SAMUEL 2:6

Vers 6.

De HEERE maakt arm en maakt rijk, Hij vernedert, ook verhoogt Hij. Hij verheft de geringe uit het stof; uit het vuil verhoogt Hij de arme om hen bij edelen te doen zitten, om hen een erezetel te laten verkrijgen. Want de grondvesten van de aarde zijn van de HEERE en Hij heeft de wereld daarop geplaatst.

1 SAMUEL 2:7-8

Ze heeft het er kennelijk over hoe God haar in het gelijk heeft gesteld. Wanneer ze in vers 7 en 8 over de arme, de geringe en de bedelaar spreekt, beschrijft ze daarmee zichzelf. Ze is arm geweest. Ze is een bedelaar geweest. Ze is gering geweest. En nu heeft God haar opgericht en verhoogd door haar dit kind te geven.

14

God draagt de grondvesten van de aarde

Midden in vers 8 staat:

Hij verheft de geringe uit het stof; uit het vuil verhoogt Hij de arme om hen bij edelen te doen zitten, om hen een erezetel te laten verkrijgen. Want de grondvesten van de aarde zijn van de HEERE en Hij heeft de wereld daarop geplaatst. Hij zal de voeten van Zijn gunstelingen bewaren, maar de goddelozen zullen zwijgen in de duisternis, want een man is niet sterk door eigen kracht.

1 SAMUEL 2:8-9

In de Engelse vertaling die ik hier gebruik staat:

De pilaren van de aarde zijn van de Heere.

Het Nederlandse citaat hierboven gebruikt ‘grondvesten’ in plaats van ‘pilaren’.

Dit weerspiegelt een oude opvatting dat de aarde kennelijk op pilaren rustte. Misschien geloofde zij dat ook. Het is moeilijk te weten wat ze daarvan gedacht zou hebben. Maar het is poëzie, en omdat het poëzie is, hoeft ze zich de aarde niet werkelijk zo te hebben voorgesteld. Dit is poëtische taal. Het idee van pilaren is dat ze iets dragen, en Degene Die de pilaren draagt, is God. Als de aarde op pilaren rust, waar rusten die pilaren dan op?

In de tijd van Job geloofden mensen dat de aarde op de rug van zes olifanten rustte. Maar waar stonden die op? Die stonden op een reusachtige schildpad. Waar stond die op? Niemand wist het. Maar er moest iets onder die olifanten zijn, dus veronderstelde men een schildpad.

Het doet me denken aan een gesprek dat mijn oudste dochter had toen ze, als ik het me goed herinner, een jaar of vijf, zes was. Ze sprak met een vriendinnetje, een meisje uit een niet-christelijk gezin. Ze hadden een woordenwisseling over evolutie. Het meisje zei: 'Mensen stammen van apen af.'

Mijn dochter zei: 'Nee hoor. Ze komen van God.'

Het meisje zei: 'Nee, ze stammen van apen af.'

Mijn dochter zei: 'Waar kwamen die apen dan vandaan?'

Het meisje zei: 'Die kwamen van honden.'

Ze zei: 'Waar kwamen die honden vandaan?'

Ze zei: 'Die kwamen van muizen.'

Ze zei: 'Waar kwamen die muizen vandaan?'

Ze zei: 'Die kwamen van vogels.'

Het meisje wist hier duidelijk niet bijzonder veel van. Maar waar het om gaat, is dat ze met zo'n lange opsomming kwam. Uiteindelijk kwam ze uit bij: 'De kat kwam van het varken', of zoiets. Ten slotte zei mijn dochter: 'Nou, waar kwam dat varken dan vandaan?'

Het meisje zei: 'Dat is een goede vraag.'

Dat is letterlijk gebeurd. Dat was zo typerend. Ze had zo'n lange, bijna eindeloze reeks schakels. Het was volkomen willekeurig. Het meisje bedacht gewoon alles wat er maar in haar opkwam. Maar uiteindelijk kon ze niets meer bedenken. Ze zei: 'Nou, dat is een goede vraag.'

En in de Bijbel, als iemand zegt: 'Nou, waar rust de aarde op?'

‘Die rust op pilaren.’

‘Nou, waar rusten die dan op?’

‘Nou, dat is een goede vraag.’

De olifanten staan op een schildpad. Waar staan de pilaren op? De pilaren staan op God. God houdt de pilaren van de aarde overeind. God is Degene Die ervoor zorgt dat de wereld bestaat en blijft staan, zegt ze. En diezelfde God, Die de hele aarde overeind houdt, zal de voeten van Zijn gunstelingen bewaren, terwijl de goddelozen zullen zwijgen in de duisternis. Het is goed om die God aan jouw kant te hebben: Hij zorgt ervoor dat de hele wereld in stand blijft.

15

Hanna's profetie over Gods gezalfde koning

Zij die de HEERE ter verantwoording roepen, zullen verpletterd worden; Hij zal in de hemel over hen donderen. De HEERE zal rechtspreken over de einden der aarde; Hij zal Zijn Koning kracht geven, en de hoorn van Zijn Gezalfde opheffen.

1 SAMUEL 2:10

Ze verbreedt haar blik van deze gezinssituatie naar een veel groter geheel. Ze ziet dat de manier waarop God haar persoonlijk recht heeft gedaan, slechts een afspiegeling in het klein is van hoe God in het algemeen en wereldwijd zal oordelen. Zij is in haar gerechtigheid in het gelijk gesteld tegenover iemand die haar ten onrechte bespotte. Zo is wat God voor haar heeft gedaan een klein stukje van het grotere geheel van wat God in alle gevallen zal doen. Hij zal de hele wereld oordelen.

Dan staat er dit, heel merkwaardig:

Hij zal Zijn koning kracht geven en Zijn gezalfde machtig maken.

Dit is interessant, want Israël had nog geen koning, al zou Samuel, haar zoon, opgroeien en er een aanstellen. Wist ze dit?

Gezalfd betekent dat er olie over iemand is uitgegoten. Dat kon een priester zijn, maar waarschijnlijk had ze de koning in gedachten. Ook koningen werden aangesteld doordat er olie over hen werd uitgegoten. Zo werden priesters en koningen aangesteld, doordat er olie over hen werd uitgegoten. Dat werd de zalving genoemd. Ze lijkt niet aan een gezalfde priester te denken, maar ze heeft gezegd dat God Zijn koning kracht zal geven. Ze heeft dus, ongetwijfeld profetisch, het idee voor ogen dat er een koningschap zal komen en dat God een koning zal zalven en Zijn koning kracht zal geven.

Als dat zo is, zou dit David moeten zijn. Hoewel David niet de eerste koning was, was hij beslist degene aan wie God kracht gaf, aan wie Hij de overwinning gaf, die Hij gebruikte en aan wie Hij beloften deed. Het kan dus zijn dat er in Hanna's gebed een werkelijke profetie staat die God haar gaf en die iets met David en zijn dynastie te maken heeft. Dit kind, Samuel, zou op een dag een heel belangrijke rol spelen bij het tot stand brengen daarvan. Maar hoe wist ze dit, als het niet door een profetisch woord was? En hoe vroeg wist ze dit al?

Als ze het al eerder wist, zou dat kunnen zijn wat Elkana bedoelde toen hij zei:

En Elkana, haar man, zei tegen haar: Doe wat goed is in jouw ogen; blijf hier totdat hij van de borst af is; moge de HEERE Zijn woord gestand doen. Zo bleef de vrouw thuis en zoogde haar zoon, totdat hij van de borst af was.

1 SAMUEL 1:23

Misschien had ze deze openbaring al eerder ontvangen en wist ze dat dit een woord van de Heere was. Elkana wist dat ook. Misschien is dat dus het woord waarvan hij bad dat God het zou bevestigen.

16

Samuel dient, Eli's zonen misbruiken de offers

Vers 11 zegt:

Daarna ging Elkana naar Rama, naar zijn huis, terwijl de jongen de HEERE bleef dienen onder toezicht van de priester Eli.

1 SAMUEL 2:11

Ze gingen dus zonder hun baby naar huis. Dat zou echt heel moeilijk zijn om te doen. Hier is dit kleine kind, en hij dient voor het aangezicht van de Heere. Wat betekent dat? Het Engelse woord 'minister' betekent hier 'dienen', dienst verrichten. Het kan ook een voorganger of geestelijke aanduiden, maar zo moet je Samuel hier niet zien. Hij verricht gewoon dienst in de tabernakel, waarschijnlijk met de nederigste, eenvoudigste dingen die een klein kind kon doen. Wie weet waste hij gewoon de bekers af, of wat hij aanvankelijk ook deed. We weten het niet. Maar hij groeide duidelijk op tot iemand met aanzienlijke verantwoordelijkheden.

De zonen van Eli echter waren verdorven mannen; zij kenden de HEERE niet.

1 SAMUEL 2:12

Natuurlijk wisten ze van Hem. Ze waren priesters. Ze waren opgeleid. Hun vader was hogepriester en een godvrezend man. Maar ze kenden de HEERE niet persoonlijk. Ze hadden Hem niet leren kennen. Ze hadden zich niet aan Hem toegewijd.

Want de handelwijze van deze priesters met het volk was aldus: wanneer iemand een offer bracht, kwam de knecht van de priester, terwijl het vlees kookte, met een drietandige vork in zijn hand, stak die in de kookpot, in de ketel, in de pan of in de pot, en alles wat de vork dan optrok, nam de priester voor zichzelf. Zo deden zij met al de Israëlieten die daar in Silo kwamen. Ook vóór zij het vet in rook lieten opgaan, kwam de knecht van de priester en zei tegen de man die het offer bracht: Geef dat vlees om te braden aan de priester, want hij wil geen gekookt vlees van u aannemen, maar rauw. En wanneer die man tegen hem zei: Zij moeten dat vet beslist eerst in rook laten opgaan; neem daarna maar voor uzelf zoals uw ziel verlangt, dan zei hij tegen hem: Nee, u moet het nú geven, en zo niet, dan neem ik het met geweld. Zo was de zonde van deze jongemannen voor het aangezicht van de HEERE erg groot, want de mensen verwierpen hierdoor het offer van de HEERE.

1 SAMUEL 2:13-17

Wat dit gebruik precies inhield, is moeilijk te zeggen, want we krijgen alleen te horen wat hier wordt verteld. En het komt eigenlijk nauwelijks overeen met wat de wet in Leviticus over offers zegt. Daar staat helemaal niets over gekookt vlees. Wat het vet betreft, wordt in Leviticus heel duidelijk gemaakt dat het vet voor de Heere verbrand moet worden. Zelfs de gewone aanbieder wist dat dit zo was. Maar de priester zei gewoon: ‘Nee, we nemen ervan wat we willen, ook het vet.’

17

Voorgangers kunnen mensen van God afstoten

Met andere woorden, de leken konden de geestelijken terechtwijzen over de Bijbelse gang van zaken, en het kon de geestelijken niets schelen. Dit is het toppunt van slechtheid in de gemeente: wanneer de mensen in de kerken de Bijbel werkelijk kennen en meer toegewijd zijn aan het naleven van de Bijbel dan de voorgangers. Dat was hier het geval. Deze mannen waren degenen die het volk in de wet moesten onderwijzen. Het volk wist er meer van dan zij, of was in elk geval meer toegewijd aan het naleven ervan dan zij. De priesters intimideerden de mensen en dwongen hen te gehoorzamen. Er stond dus dat dit ertoe leidde dat mensen het offer van de Heere verafschuwden. Dat betekent dat mensen ertegen opzagen om God te gaan aanbidden, en dat was de schuld van de priesters.

Wat voor verplichting of verantwoordelijkheid rust er op de schouders van een voorganger als mensen onder zijn bediening komen zitten en zich misbruikt voelen? Als ze het gevoel hebben dat er compromissen worden gesloten, dat dit niet echt is zoals het hoort, en ze daardoor een hekel krijgen aan naar de gemeente gaan? Dus stoppen ze ermee. Of erger nog, ze stoppen ermee God te dienen. Ze kunnen stoppen met naar de gemeente gaan zonder te stoppen met God te dienen, want misschien dient die gemeente God niet. Ze verlaten de gemeente misschien juist om God te kunnen dienen en niet met de gemeente mee compromissen te sluiten. Maar er zijn mensen die gewoon een afkeer van God krijgen omdat hun hele ervaring in de kerk zo slecht is geweest. Die ervaring is slecht geweest door de leiding van de kerk, kerkpolitiek, vreemde toestanden, huichelarij onder de voorgangers en dat allemaal.

Dat komt heel vaak voor, zoals we allemaal weten. Dat legt een enorme last op degenen die in de bediening staan: het besef dat ze ervoor kunnen zorgen dat mensen stoppen met God te aanbidden, dat mensen een afkeer krijgen van naar de gemeente gaan of ertegen opzien. Deze mensen begonnen ertegen op te zien hun offers te brengen. Onder de wet moesten ze dat doen. Ze moesten hun offers brengen, maar er vond zoveel misbruik plaats dat mensen er een hekel aan hadden. Naar de gemeente gaan was dus iets wat ze met grote tegenzin deden.

Toen David zei:

Ik was blij toen zij tegen mij zeiden: Laten wij naar het huis van de HEERE gaan.

PSALMEN 122:1

had hij het duidelijk over de tabernakel onder veel betere omstandigheden. Het is heerlijk om naar de gemeente te gaan of samen met mensen God te aanbidden als de dingen op Gods manier gebeuren. Maar als het priesterschap, of wie dan ook, compromissen sluit en zelfzuchtig is, dan gaat niemand graag naar de gemeente. Daarom zei Jakobus in zijn boek dat:

U moet niet allemaal leermeesters willen zijn, mijn broeders. U weet immers dat wij dan een strenger oordeel zullen ontvangen.

JAKOBUS 3:1

Want hun openbare bediening kan mensen van God afstoten als ze die verkeerd uitoefenen. Daar rust een grote verantwoordelijkheid op.

18

Samuel groeit op en Hanna krijgt meer kinderen

Maar Samuel diende voor het aangezicht van de HEERE. Hij was een jongen, gekleed in een linnen priesterhemd.

1 SAMUEL 2:18

Er was dus een klein priestergewaad voor hem gemaakt.

Zijn moeder maakte van jaar tot jaar een klein bovenkleed voor hem en bracht hem dat, wanneer zij met haar man kwam om het jaarlijkse offer te brengen. Dan zegende Eli Elkana en zijn vrouw, en zei: Moge de HEERE u nageslacht geven uit deze vrouw, vanwege dat wat zij de HEERE gebeden heeft. Vervolgens gingen zij weer terug naar zijn woon plaats.

1 SAMUEL 2:19-20

Blijkbaar was Eli blij dat Samuel aan zijn zorg was toevertrouwd. Het betekende dat Eli er de verantwoordelijkheid bij kreeg om nog een kind op te voeden. Dat is misschien niet iets wat een oude man met volwassen zonen, die klaar is met kinderen opvoeden, zou willen doen. Het is net als wanneer grootouders tegenwoordig hun kleinkinderen moeten opnemen om ze op te voeden: 'Ik dacht dat ik hiermee klaar was.' Eli had de leeftijd van een grootvader, en nu moet hij deze kleine peuter onder zijn hoede nemen. Maar Samuel was blijkbaar zo'n jongen dat het een genoegen was om hem op te voeden. Eli was hun heel dankbaar dat ze Samuel bij hem hadden gebracht. Hij zei:

Moge de Heer je kinderen geven bij deze vrouw, omdat zij haar kind aan de Heer heeft uitgeleend.

En inderdaad zag de HEERE naar Hanna om. Zij werd zwanger en baarde drie zonen en twee dochters, en de jonge Samuel werd groot bij de HEERE.

1 SAMUEL 2:21

Ze had dus in totaal zes kinderen, Samuel meegerekend. We weten niet of ze er evenveel had als Peninna, maar ze werd zeker niet langer vanwege haar onvruchtbaarheid beschimpt.

19

De wandaden van Eli's zonen en hun verharding

Eli nu was heel oud en hoorde alles wat zijn zonen heel Israël aandeden, en ook dat zij sliepen met de vrouwen die bij de ingang van de tent van ontmoeting dienstdeden.

1 SAMUEL 2:22

Deze kerels hadden alle ondeugden die je tegenwoordig onder voorgangers ziet: hebzucht, seksuele schandalen. Als ik zeg onder voorgangers tegenwoordig, bedoel ik de ergste gevallen onder voorgangers tegenwoordig. Ik bedoel niet alle voorgangers van nu. Er zijn heel veel christelijke voorgangers die goede voorbeelden zijn, goede christenen. Maar de dingen waarover je hoort, de schandalen, liggen op deze twee terreinen: aan de ene kant meer dan hun deel nemen van de offers die aan de HEERE worden gebracht, en daarnaast ook op seksueel gebied nemen wat hun niet toekomt. Daar waren de zonen van Eli mee bezig. Hij wist het, maar hij hield hen niet tegen. Daar lag zijn schuld en daardoor kwam hij in de problemen.

Maar er staat dat de zonen sliepen met de vrouwen die samenkwamen bij de ingang van de tent van ontmoeting. Dus blijkbaar kwamen ze waarschijnlijk ook naar deze vrouwen toe en dwongen ze hen om met hen te komen slapen, net zoals ze het vlees met geweld van de mensen afpakten.

Hij zei tegen hen: Waarom doen jullie zulke dingen, zodat ik deze wandaden van jullie te horen krijg van dit hele volk? Dit kan niet, mijn zonen! Nee, dit is geen goed bericht dat ik hoor; jullie laten het volk van de HEERE overtreedingen begaan. Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zullen de goden hem oordelen; maar wanneer een mens tegen de HEERE zondigt, wie zal dan voor hem bidden? Maar zij luisterden niet naar de stem van hun vader, want de HEERE wilde hen doden.

1 SAMUEL 2:23-25

Hij wilde niet dat ze zich bekeerden. Dus net als bij de farao verhardde Hij zijn hart, zodat hij zich niet zou bekeren, omdat Hij van plan was hem te oordelen. Hij verhardde ook hun harten, zodat ze niet naar hun vader luisterden, omdat God van plan was hen te doden.

20

Eli had zijn zonen uit hun ambt moeten zetten

Nu zou het kunnen lijken alsof Eli alles deed wat hij kon om dit misbruik te beëindigen. Hij berispte hen. Hij zei tegen hen dat ze niet alleen tegen mensen zondigden; ze zondigden tegen de Heere, en dat is nog ernstiger. En ze wilden niet naar

hem luisteren, omdat God hen wilde doden. Het lijkt dus alsof Eli al zijn verantwoordelijkheid tegenover zijn zonen is nagekomen, maar dat is niet zo. God zal later tot Samuel spreken en zeggen dat Eli geoordeeld zal worden omdat

Want Ik heb hem bekendgemaakt dat Ik over zijn huis voor eeuwig gericht zal oefenen, omwille van de ongerechtigheid die hij geweten heeft; want toen zijn zonen zich vervloekt gemaakt hebben, heeft hij hen niet eens zuur aangekeken.

1 SAMUEL 3:13

Blijkbaar had hij meer moeten doen dan alleen met hen praten. Dit waren volwassen zonen. De oude man kon hen misschien niet lichamelijk tegenhouden, maar hij kon hen wel uit het priesterschap zetten. Er is beslist geen reden om hen daar te laten functioneren, waar ze hun macht misbruiken. Dus hij uitte een soort bezwaar. Het klinkt als een krachtige terechtwijzing, maar het is tamelijk zwak, omdat hij niet zei: 'Jullie vertrekken hier. Jullie hebben de heiligheid van de tabernakel te gronde gericht. Jullie zorgen ervoor dat mensen een hekel krijgen aan het brengen van offers aan de Heere. Wegwezen.' Hij had hen trouwens ook op andere manieren kunnen straffen, maar hij had hen op zijn minst uit het priesterschap kunnen zetten en kunnen zeggen: 'Jullie gaan dit niet meer doen.' Maar dat deed hij niet. Hij was blijkbaar een beetje te zacht voor hen.

En de jonge Samuel kreeg gaandeweg meer aanzien en gunst, zowel bij de HEERE als ook bij de mensen.

1 SAMUEL 2:26

Dit is ongeveer wat er over Jezus wordt gezegd. In Lukas hoofdstuk 2 staat dat

En Jezus nam toe in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen.

LUKAS 2:52

De woorden in Lukas zijn duidelijk hieraan ontleend, maar in Lukas is de wijsheid toegevoegd. In de Engelse vertaling die ik gebruik staat in beide passages 'stature'; de Nederlandse citaten gebruiken daarvoor bij Samuel 'aanzien' en bij Jezus 'grootte'.

21

God eren weegt zwaarder dan afkomst

Toen kwam er een man van God naar Eli. Dit zou een of andere profeet zijn.

Een man Gods kwam naar Eli, en zei tegen hem: Zo zegt de HEERE: Heb Ik Mij niet duidelijk geopenbaard aan het huis van uw vader, toen zij in Egypte waren, in het huis van de farao? Ik heb hem uit al de stammen van Israël voor Mij tot priester uitgekozen om op Mijn altaar te offeren, het reukwerk in rook te laten opgaan en de efod voor Mijn aangezicht te dragen; en Ik heb aan het huis van uw vader al de vuuroffers van de Israëlieten gegeven.

1 SAMUEL 2:27-28

Hij bedoelt Levi.

Waarom schopt u dan tegen Mijn slachtoffer en tegen Mijn graanoffer, dat Ik in Mijn woning geboden heb, en eert u uw zonen meer dan Mij, door u vet te mesten met het beste van alle graanoffers van Mijn volk Israël? Daarom spreekt de HEERE, de God van Israël: Ik had duidelijk gezegd: Uw huis en uw familie zullen voor eeuwig voor Mijn aangezicht wandelen. Maar nu spreekt de HEERE: Er is bij Mij geen sprake van, want wie Mij eren, zal Ik eren, maar wie Mij verachten, zullen zelf veracht worden.

1 SAMUEL 2:29-30

Dat wil zeggen, het huis van Aäron, van wie Eli afstamde, zou voor Gods aangezicht wandelen, wat betekent dat ze priesters zouden zijn. Voor Gods aangezicht wandelen had te maken met hun taken in de tabernakel. Dus Hij zei:

Ik heb gezegd dat de familie van Aäron, waar jij ook bij hoort, Mij voor altijd als priesters zou dienen.

Nu is dit een interessant beginsel, want God had aan het huis van Eli, of aan het huis van Aäron, beloofd dat zij voor altijd priesters zouden zijn. Maar Hij zegt dat dit alleen geldt voor degenen die Hem eren. Er is niet een of andere algemene, onvoorwaardelijke belofte dat je deze voorrechten hebt, alleen omdat je de juiste afstamming hebt.

Met dit beginsel moeten we ook rekening houden wanneer we Israël als geheel, als volk, beschouwen. Veel mensen vinden dat ze bijzonder zijn voor God, alleen omdat ze de juiste afstamming hebben. Hij heeft inderdaad beloften aan Israël gedaan, maar Hij zegt:

Ik zal eren wie Mij eren, en Ik zal minachten wie Mij minachten.

Dus alleen de juiste afkomst hebben, is duidelijk niet iets wat iemand bij God in een bevoorrechte positie brengt. Het gaat erom dat je het juiste hart hebt. God eren is wat Hij zal eren.

22

Het oordeel over Eli's huis en zijn opvolger

Zie, de dagen komen dat Ik uw arm zal afhakken, en de arm van uw familie, zodat er geen oud man in uw huis zijn zal.

1 SAMUEL 2:31

Figuurlijk gesproken.

U zult de nood van Gods woning aanzien, in plaats van al het goede dat Hij Israël gedaan zou hebben; en er zal geen oude man in uw huis zijn, alle dagen.

1 SAMUEL 2:32

De Engelse vertaling die ik hier gebruik spreekt van ‘een vijand in Mijn woning’, waar het Nederlandse citaat ‘de nood van Gods woning’ heeft. Die vijand zijn waarschijnlijk de Filistijnen, die kort hierna kwamen en Silo verwoestten.

Dat betekent dat zijn kinderen jong zullen sterven. Ze zullen niet oud worden.

Maar de man van uw huis die Ik niet van bij Mijn altaar zal uitroeien, zal er zijn om uw ogen te doen bezwijken en uw ziel te bedroeven; en het merendeel van uw huis zal sterven als mannen in de kracht van hun leven. Dit zal voor u het teken zijn dat over uw beide zonen, over Hofni en Pinehas, komen zal: op één dag zullen zij beiden sterven. Ik zal voor Mij een trouwe priester doen opstaan; die zal doen zoals het in Mijn hart en Mijn ziel is. Voor hem zal Ik een blijvend huis bouwen, en hij zal alle dagen voor de ogen van Mijn gezalfde wandelen.

1 SAMUEL 2:33-35

Nu zou je kunnen denken dat de priester die God hier zal doen opstaan, een verwijzing naar Samuel is. Ik denk niet dat dat zo is, want het lijkt te gaan over een priester van wie de nakomelingen voor altijd voor het aangezicht van de koning zullen blijven

wandelen. Waarschijnlijk worden hier Zadok en zijn priesterschap bedoeld. Hij was de priester van wie de nakomelingen vanaf de tijd van David aan de macht bleven en het huis van Eli vervingen.

En het zal gebeuren dat al wie van uw huis overgebleven is, zal komen om zich voor hem neer te buigen voor een weinig geld en een rond brood, en zal zeggen: Neem mij toch aan voor een van de priesterdiensten, zodat ik een stuk brood om te eten zal hebben.

1 SAMUEL 2:36

Met 'voor hem' wordt deze andere priester bedoeld, die God zou doen opstaan. Met andere woorden, Eli, je zonen zullen zonder werk komen te zitten. Voor hen is de bediening niets meer dan een baan, en dus zullen ze worden ontslagen. En Ik zal iemand doen opstaan die een betere priester is dan jij. En je zonen, degenen die overleven, zullen bij deze priester om eten moeten bedelen, omdat ze geen inkomsten meer uit de bediening zullen hebben. Want ze zijn hier niet geschikt gebleken om langdurig in de bediening te blijven. Ze hebben de kans gehad; ze zijn er verkeerd mee omgegaan.

Er komt dus een man van God van wie de naam niet wordt genoemd, en hij spreekt deze profetie uit tegen het huis van Eli. God zal die aan Samuel herhalen wanneer God Samuel in hoofdstuk 3 's nachts wakker maakt. God zal ook aan Samuel profeteren dat er een oordeel over het huis van Eli zal komen. Maar het ene specifieke punt dat hier wordt genoemd als een teken dat God hem zou geven, is dat Hofni en Pinehas op één dag zouden sterven. Dat ging in hoofdstuk 4 in vervulling, toen ze de ark meenamen naar de strijd tegen de Filistijnen. Ze sneuvelden allebei in de strijd en de ark werd buitgemaakt.

Dit is dus een behoorlijk afschuwelijk oordeel over het huis van Eli, ondanks het feit dat de man over het algemeen een aardige man was, een eerbiedige man. Hij kwam op voor wat juist was, maar hij kwam niet krachtig genoeg op voor wat juist was. De reden voor Gods toorn over het huis van Eli lezen we in hoofdstuk 3:

Want Ik heb hem bekendgemaakt dat Ik over zijn huis voor eeuwig gericht zal oefenen, omwille van de ongerechtigheid die hij geweten heeft; want toen zijn zonen zich vervloekt gemaakt hebben, heeft hij hen niet eens zuur aangekeken.

1 SAMUEL 3:13

Ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om hun kinderen te beteugelen als die zich verachtelijk gedragen. Je kunt niet voorkomen dat je kinderen zich verachtelijk gedragen, maar je mag hen daar niet toe in staat stellen. Je mag hen niet helpen hun slechte dingen te doen. Door Hofni en Pinehas in hun ambt te laten en hen niet uit hun ambt te zetten, stelde Eli hen in staat hun positie te blijven misbruiken. Dat was voor God niet aanvaardbaar.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Samuel 1:1-2
- Jesaja 4:1
- 1 Samuel 1:3
- 1 Samuel 1:5
- 1 Samuel 1:6
- 1 Samuel 1:7
- 1 Samuel 1:8
- 1 Samuel 1:11
- 1 Samuel 1:12-13
- 1 Samuel 16:7
- 1 Samuel 1:14

- 1 Samuel 1:15-16
- 1 Samuel 1:17-18
- 1 Samuel 1:17
- 1 Samuel 1:19-20
- 1 Samuel 1:21-22
- 1 Samuel 1:23
- Psalmen 27:10
- 1 Samuel 1:24
- 1 Samuel 1:25-28
- 1 Samuel 2:1
- 1 Samuel 2:1-3
- 1 Samuel 2:4-5
- 1 Samuel 2:6
- 1 Samuel 2:7-8
- 1 Samuel 2:8-9
- 1 Samuel 2:10
- 1 Samuel 2:11
- 1 Samuel 2:12
- 1 Samuel 2:13-17
- Psalmen 122:1
- Jakobus 3:1
- 1 Samuel 2:18
- 1 Samuel 2:19-20
- 1 Samuel 2:21
- 1 Samuel 2:22
- 1 Samuel 2:23-25
- 1 Samuel 3:13
- 1 Samuel 2:26
- Lukas 2:52
- 1 Samuel 2:27-28
- 1 Samuel 2:29-30
- 1 Samuel 2:31
- 1 Samuel 2:32
- 1 Samuel 2:33-35

- 1 Samuel 2:36

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.